

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9So/120/2015
Identifikačné číslo spisu: 9015898226
Dátum vydania rozhodnutia: 28.02.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:9015898226.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Ľubice Filovej a JUDr. Judity Kokolevskej v právnej veci navrhovateľa: Ing. R. F., nar. XY, bytom U., právne zastúpený JUDr. Dušanom Repákom, advokátom so sídlom v Bratislave, Krížna 47, proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8, Bratislava, o starobný dôchodok, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 27. januára 2015, č.k. 8Sd/7/2014-19, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 27. januára 2015, č.k. 8Sd/7/2014-19 v spojení s opravným uznesením z 08. apríla 2015, č.k. 8Sd/7/2014-45, p o t v r d z u j e .

Navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Rozsudkom z 27. januára 2015, č.k. 8Sd/7/2014-19 v spojení s opravným uznesením z 08. apríla 2015, č.k. 8Sd/7/2014-45, krajský súd potvrdil rozhodnutie odporkyne číslo XY zo dňa 18. decembra 2013, ktorým podľa § 65, § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) a podľa § 21 a § 174 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 100/1988 Zb.“) zamietla žiadosť navrhovateľa z 13. novembra 2013 o starobný dôchodok k 02. augustu 2010.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že nárok na starobný dôchodok navrhovateľovi vznikol až dovŕšením veku 62 rokov dňa XY, nakoľko hoci vykonával službu zaradenú do II. kategórie funkcií, táto netrvala k 31. decembru 1999, podľa § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb., a preto odporkyňa jeho žiadosť o dôchodok, v ktorej si uplatnil zníženie veku odchodu do dôchodku od 57 rokov veku, zamietla správne. K námietke navrhovateľa týkajúcej sa odstránenia tvrdosti zákona podľa zákona č. 100/1988 Zb. krajský súd uviedol, že zákon č. 461/2003 Z.z., podľa ktorého boli posudzované podmienky nároku navrhovateľa na starobný dôchodok takýto termín nepozná. Krajský súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie odporkyne je správne a bolo vydané v súlade so zákonom a preto ho podľa § 250q ods. 2

Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) potvrdil a neúspešnému navrhovateľovi nepriznal náhradu trov konania.

Rozsudok krajského súdu napadol navrhovateľ včas podaným odvolaním. Mal za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a zároveň, že jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Nestotožnil sa s názorom krajského súdu, že v jeho prípade nemohlo byť na jeho situáciu aplikované ustanovenie § 176 zákona č. 100/1988 Zb. týkajúce sa možnosti „odstraňovania tvrdosti zákona“, keďže posudzovanie podmienok jeho nároku na starobný dôchodok sa uskutočňovalo s prihliadnutím na § 21 a § 174 zákona č. 100/1988 Zb. Keďže navrhovateľ takmer celý svoj život pracoval vo verejnom záujme, pričom všetky ostatné podmienky nároku na starobný dôchodok k 02. augustu 2010 splnil, nepriznanie nároku považuje za nepriznanie spravodlivosti a konštatuje, že sa jedná o konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi. Navrhol preto napadnutý rozsudok krajského súdu zmeniť, rozhodnutie odporkyne zrušiť a vrátiť jej vec na ďalšie konanie a priznať mu náhradu trov konania.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu na správnosti svojho rozhodnutia trvala a navrhla, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil.

Podľa § 492 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z.z. Správneho súdneho poriadku (ďalej len „S.s.p.“), konania podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

V súlade s ustanovením § 492 ods. 1 S.s.p. sa odvolací súd v konaní riadil ustanoveniami O.s.p.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal rozsudok krajského súdu bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa vyhovieť nemožno.

Predmetom konania je rozhodnutie odporkyne z 18. decembra 2013, ktorým navrhovateľovi, ktorý je od 01. januára 2010 poberateľom výsluhového dôchodku, zamietla žiadosť o priznanie starobného dôchodku k 02. augustu 2010.

Z administratívneho spisu odporkyne vyplýva, že podľa potvrdenia Ministerstva vnútra SR z 02. septembra 2013, č. SPOU-OSZ-43.491-6/2013-VZ navrhovateľovi boli ako obdobie trvania služobného pomeru hodnotené doby od 01. apríla 1970 do 29. marca 1972 a od 01. januára 1978 do 31. mája 1995 v 2. kategórii funkcií a doby od 13. apríla 1972 do 31. decembra 1977 a od 01. augusta 2006 do 31. decembra 2009 v III. pracovnej kategórii, celkovo v rozsahu 28 rokov a 207 dní a rozhodnutím ministerstva vnútra mu bol od 01. januára 2010 priznaný výsluhový dôchodok podľa zákona č. 328/2002 Z.z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Navrhovateľ žiadosťou z 13. novembra 2013 požiadal o priznanie starobného dôchodku od 02. augusta 2010, uplatňujúc si zníženie veku odchodu do dôchodku od 57 rokov veku z dôvodu zamestnania zaradeného do II. kategórie funkcií.

Námietky, ktoré navrhovateľ v odvolaní uviedol, boli v zásade zhodné so žalobnými námietkami.

V predmetnej veci bolo pre posúdenie nároku navrhovateľa rozhodné, či u neho služba 2. kategórie funkcií trvala k 31. decembru 1999. Za splnenia uvedenej podmienky by bolo možné znížiť u navrhovateľa vek odchodu do dôchodku s poukazom na ustanovenie § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. a v kontexte ustanovenia § 21 a § 174 ods. 1 a 2 zákona č. 100/1988 Zb.

Navrhovateľ netvrdil, že službu II. kategórie funkcií vykonával k 31. decembru 1999, trval však na znížení veku odchodu do dôchodku (k 57. roku veku) s tým, že na tento účel bolo potrebné v jeho

prípade aplikovať ustanovenie § 176 zákona č. 100/1988 Zb., podľa ktorého je možné odstrániť tvrdosti, ktoré sa pri vykonávaní tohto zákona vyskytnú. Krajský súd uvedenú požiadavku nepovažoval za dôvodnú, keď poukázal na to, že inštitút odstraňovania tvrdosti zákona sa v zákone č. 461/2003 Z.z., podľa ktorého boli posudzované podmienky nároku navrhovateľa na starobný dôchodok, nevyskytuje. Odvolací súd sa s názorom krajského súdu stotožnil. Na zdôraznenie správnosti tohto záveru dopĺňa, že pokiaľ zákon, podľa ktorého navrhovateľovi nárok na starobný dôchodok vznikol a podľa ktorého sa jeho nárok posudzuje, neumožňuje tvrdosť zákona eliminovať, potom ani subjektívne očakávanie navrhovateľa, že tento inštitút (ktorý síce predchádzajúca právna úprava poznala, no podľa ktorej sa však nárok navrhovateľa ani neposudzuje) sa u neho z individuálnych dôvodov uplatní, nemôže byť objektívne vyhodnotený ako legitímne, či narúšajúce princíp právnej istoty, ako sa navrhovateľ mylne domnieva.

Z dávkového spisu odporkyne a v ňom sa nachádzajúcich evidenčných listov o dobách zamestnania (ELDZ) navyše vyplýva, že navrhovateľ v období od 13. apríla 1972 do 31. mája 1995 vykonával zamestnanie zaradené do II. pracovnej kategórie u zamestnávateľa: Mestský požiarny zbor hl. mesta SR Bratislava.

Podľa § 65 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. poistenc má nárok na starobný dôchodok, ak bol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov a dovŕšil dôchodkový vek.

Podľa § 65 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 31.07.2016 dôchodkový vek je 62 rokov veku poistenca, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie sa zachovávajú.

Podľa § 14 ods. 1 a 2 zákona č. 100/1988 Zb. v období do 31.12.1999 sú do I. pracovnej kategórie zaradené zamestnania, v ktorých sa vykonávajú sústavne a v priebehu kalendárneho mesiaca prevažne rizikové práce, pri ktorých dochádza k častým a trvalým poruchám zdravia pracujúcich pôsobením škodlivých fyzikálnych a chemických vplyvov, a to :

- a) zamestnania v baníctve so stálym pracoviskom pod zemou v hlbinných baniach,
- b) ostatné zamestnania v baníctve vykonávané pod zemou v hlbinných baniach,
- c) zamestnania pod zemou pri uskutočňovaní podzemných stavieb baníckym spôsobom,
- d) zamestnania členov leteckých posádok a pracovníkov sústavne činných v lietadle za letu,
- e) zamestnania členov posádok námorných lodí,
- f) zamestnania, v ktorých sa vykonávajú zvlášť ťažké a zdraviu škodlivé práce v hutách alebo v ťažkých chemických prevádzkach,
- g) zamestnania kesonárov a potápačov,
- h) zamestnania vykonávané v prostredí ohrozenom vo významnej miere ionizujúcim žiarením pri úprave a konečnom spracovaní rádioaktívnych surovín, v jadrových elektrárnach a pri obsluhu cyklotrónu a výskumného reaktoru,
- i) zamestnanie vykonávané s dokázanými chemickými karcinogénmi a pri pracovných procesoch s rizikom chemickej karcinogenity,
- j) zamestnanie v baníctve vykonávané pod spodnou úrovňou nadložia a na skrývke v povrchových baniach (lomoch) na uhlie, na rádioaktívne nerasty a na nerasty, z ktorých možno priemyselne vyrábať kovy, na magnezit, azbest, tuhu, kaolín, žiaruvzdorné íly, keramické lupky, sadrovec, živec a na kremeň a kremenec na chemickotechnologické spracovanie alebo na spracovanie tavením,
- k) zamestnania v ťažbe a pri opracovaní kameňa, pri mletí a drvení kremeňa, kremenca a živca, pri formovaní žiaruvzdorných výrobkov a pri úprave keramických surovín vykonávané v prostredí vysokej koncentrácie agresívneho fibroplastického prachu, pokiaľ sú pracujúci pri výkone týchto zamestnaní nadmerne ohrození silikózou, a zamestnania sklárov dutého skla,
- l) zamestnania v stokovej sieti v podzemných priestoroch.

Podľa § 14 ods. 4 zákona č. 100/1988 Zb. ako zamestnanie zaradené do I. (II.) pracovnej kategórie sa

za dobu pred 01. januárom 2000 hodnotí služba vojakov z povolania (§ 129) zaradená do I. (II.) kategórie funkcií, ak nevznikol nárok na dôchodok podľa piatej časti tohto zákona. Služba zaradená do I. kategórie funkcií sa v týchto prípadoch hodnotí ako zamestnanie I. pracovnej kategórie uvedené v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/.

Navrhovateľ sa narodil XY, nevznikol mu teda nárok na starobný dôchodok podľa piatej časti zákona č. 100/1988 Zb., doba hodnotená ako doba služby sa preto v zmysle § 14 ods. 4 zákona č. 100/1988 Zb. hodnotí ako zamestnanie zaradené do I. (II.) pracovnej kategórie, pričom služba zaradená do I. kategórie funkcií sa v týchto prípadoch hodnotí ako zamestnanie I. pracovnej kategórie uvedené v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/ tohto zákona.

Podľa § 21 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. občan má nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň :

- a) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/ alebo najmenej 10 rokov v takom zamestnaní v uránových baniach,
- b) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/, ak bol z tohto zamestnania prevedený alebo uvoľnený z dôvodov uvedených v § 12 ods. 3 písm. d/ a e/,
- c) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/,
- d) 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. i/ až l/, alebo
- e) 60 rokov.

Keďže navrhovateľ nevykonával také zamestnania, ktoré sú zaradené do I. pracovnej kategórie podľa § 14 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. v rozsahu aspoň 20 rokov, nevznikol mu nárok na dôchodok dňom dovŕšenia veku podľa ustanovenia § 21 ods. 1 tohto zákona.

Podľa § 174 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. občan, ktorý vykonával pred 01. januárom 2000 zamestnanie I. pracovnej kategórie, prípadne službu I. alebo II. kategórie funkcií, má po 31. decembri 1999 nárok na starobný dôchodok tiež, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň :

- a) 56 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 14 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/, prípadne 9,5 roka, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 19 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/ alebo 19 rokov v službe I. kategórie funkcií,
- b) 57 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 13 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/, prípadne 9 rokov, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 18 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/ alebo 18 rokov v službe I. kategórie funkcií,
- c) 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 12 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/, prípadne 8 rokov, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 16 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/ alebo 16 rokov v službe I. kategórie funkcií alebo 17,5 roka v službe II. kategórie funkcií, alebo
- d) 59 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 11 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/, prípadne 7,5 roka, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až l/ alebo 15 rokov v službe I. alebo II. kategórie funkcií.

Ustanovenie § 174 je zaradené v desiatej časti zákona č. 100/1988 Zb., je teda ustanovením prechodným, upravujúcim nároky z I. a II. pracovnej kategórie a I. a II. kategórie funkcií po 31. decembri 1999. Toto ustanovenie malo za cieľ (v dôsledku zániku zaradovania zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie po 31.12.1999), odstrániť tvrdosť zákona spočívajúcu v nemožnosti splnenia podmienok podľa § 21 tohto zákona po 31.12.1999 a zachovať iba určeným skupinám zamestnancov, ktorí vykonávali zamestnanie zaradené do I. pracovnej kategórie podľa § 14 ods. 2 zákona, resp. v I. a II. kategórii funkcií, skorší vznik nároku na starobný dôchodok.

Výkon zamestnania v II. pracovnej kategórii podľa uvedeného ustanovenia nezakladá skorší vznik nároku na starobný dôchodok pred dovŕšením všeobecného dôchodkového veku (62 rokov podľa § 65 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z.).

Na účely § 174 zákona č. 100/1988 Zb. nemožno stotožňovať pojem „pracovná kategória“ s pojmom „kategória funkcií“.

Na rozdiel od ustanovenia § 14 ods. 4 v spojení s § 21 ods. 1 zákona č. 100/1989 Zb., podľa ktorého sa ako zamestnanie zaradené do I. (II.) pracovnej kategórie za dobu pred 01. januárom 2000 hodnotí aj služba vojakov z povolania zaradená do I. (II.) kategórie funkcií, ustanovenie § 174 zákona č. 100/1988 Zb. opačné hodnotenie, teda hodnotenie doby zamestnania zaradeného do II. pracovnej kategórie ako doby služby vojaka z povolania v II. kategórii funkcií neupravuje a teda také hodnotenie je vylúčené. Doby zamestnania v II. pracovnej kategórii preto navrhovateľovi nemožno hodnotiť ako dobu služby v II. kategórii funkcií. Na tomto závere nič nemení okolnosť, že podľa potvrdenia Ministerstva vnútra SR z 02. septembra 2013, č. SPOU-OSZ-43.491-6/2013-VZ navrhovateľovi boli ako obdobie trvania služobného pomeru doby od 01. apríla 1970 do 29. marca 1972 a od 01. januára 1978 do 31. mája 1995 vykázané na účely zákona č. 328/2002 Z.z. v 2. kategórii funkcií.

Keďže navrhovateľ nezískal žiadnu dobu v službe I. alebo II. kategórie funkcií, nárok na starobný dôchodok od dovŕšenia veku uvedeného v § 174 ods. 1 mu nevznikol.

Aj odvolací súd mal na základe vyššie uvedeného preukázať, že navrhovateľ nesplnil podmienky vzniku skoršieho vzniku nároku na starobný dôchodok pred dňom dovŕšenia veku 62 rokov. Neušlo pritom jeho pozornosti, že v inom správnom konaní bol navrhovateľovi na základe žiadosti z 22. februára 2016 starobný dôchodok od XY, teda od dovŕšenia 62. roku veku, už priznaný.

O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 246c ods. 1 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1, § 250l ods. 2 a § 250k ods. 1 O.s.p., tak ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku, lebo navrhovateľ v tomto konaní nebol úspešný.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.